

SHAMANIN TARINA

Groenendael Shamanin (Blue Moon ´s Shaman Eclipse) tarina on koskettanut ihmisiä ympäri maailmaa. Yhdysvaltalainen kirjailija Kim Murphy tuo vaietun sairauden kaikkien koettavaksi ja pukee sanoiksi sen tuskan, jonka vain oman koiransa kanssa samaa läpikäyvä voi tuntea.

Kim kirjoitti ensimmäisen tarinansa pian aakkosten oppimisen jälkeen. Hänen ensimmäinen kirjansa Promise and Honor on sisällisodan aikaan sijoittuva romanttisen ja historiallisen trilogian ensimmäinen osa. Kim asuu Yhdysvaltain Virginiassa ja kirjoittamisen lisäksi hän tekee tutkimusta viktoriaanisen ajan naisista, työskentelee toimittajana Bygone Days-lehdessä ja kriitikkona Historical Novel Societyssä. Vapaa- aikansa hän viettää miehensä, poikansa ja kahden belgianpaimenkoiransa, Magicin ja Mysticin kanssa.

Shaman oli Kimin ensimmäinen Groenendael. Sen tarina ei suinkaan päättynyt samalla kun sen lyhyt elämä.

Elämää kohtausten kanssa

Shaman nukkui rauhallisena, kun se yhtäkkiä nousi ylös vain kaatuakseen saman tien kyljelleen, vartalon taipuessa eri suuntiin ja jalkojen nykiessä hallitsemattomasti. Kohtaus kesti vain minuutin tai kaksi, mutta aika tuntui pysähtyvän kun avuttomana katselin perheenjäsentäni kouristuksien kurimuksessa, kramppien heittelemänä. Noiden muutaman minuutin aikana astuimme kuiskausten maailmaan, josta löytyvät belgianpaimenkoirat- ja epilepsia.

Eläinlääkäri kehotti minua olemaan huolehtimatta. Shamanilla oli ollut vain yksi kohtaus. Tuskin viikko ehti kulua loppuun kun seuraava, jo havaittavan kaavan muodostava kohtaus ilmaantui. Laajat verikokeet sulkivat pois miltei kaikki mahdolliset kohtauksien aiheuttajat. Diagnoosiksi annettiin idiopaattinen epilepsia. Ruokinnan muutoksella kohtaukset hävisivät lähes kuukauden ajaksi. Huokaisin helpotuksesta, mutta hiljaisuus osoittautui vain tyyneksi myrskyn edellä. Kohtaukset palasivat kasvaen voimakkuudeltaan ja pidentyen kestoaltaan. Lääkityksenä aloitettiin phenobarbital.

Lääkityksellä ja ilman kohtauksia Shaman oli kuin uusi koira. Sen itseluottamus kasvoi, mutta kaikki ei tuntunut silti vielä olevan kohdallaan. Myöhemmin samalla viikolla, kesken tottelevaisuusharjoitusten, Shaman hyökkäsi raivoisasti muristen kohden muita ihmisiä ja koiria. Keskusteltuani kahden eläinlääkäriin kanssa tulimme tässä vaiheessa siihen tulokseen, että Shamanin kasvanut aggressio johtui phenobarbitalin sivuvaikutuksista. Vaikka lääkitystä tarvittiin kouristusten kurissapitämiseen, se vei koiralta kaikki estot eikä aggressiolle siis ollut mitään jarruttavaa tekijää. Shamanista oli tullut vaarallinen. Perheemme teki elämänsä tuskallisimman päätöksen nukuttaa Shaman ikuiseen uneen.

Yli viisi vuotta on kulunut siitä, kun kirjoitin tätä tarinaa Shamanin kotisivuille ja BSCA: n lehteen. Epäilykset kalvoivat minua enkä kyennyt saamaan rauhaa, ennen kuin löytäisin vastauksia kysymyksiini. Olin tutkinut koirien epilepsiaa ja aggressiota eläinlääketieteellisistä julkaisuista ja myös ottanut yhteyttä moniin asiantuntijoihin. Shamanin tapauksessa aloin vakavasti uskoa, että kohtaukset ja aggressio olivat yhteydessä toisiinsa. Ihmisten halveksunta oli käsin kosketeltavaa kun toin aiheen esiin. Kuitenkin siitä hetkestä lähtien, kun toimme Shamanin kotiin 8- viikkoisena pentuna, se poikkesi useimmista ikätovereistaan paljon. Kärsiessään paranoidisesta pelosta sen oli mahdotonta tutkia maailmaa aidolla pennun uteliaisuudellaan. Hävitin huoleni kohauttamalla olkapäitäni, uskoen käytöksen johtuvan Shamanin pienestä koosta ja omasta rodun tuntemuksen puutteestani. Neljän kuukauden iässä Shaman purkautui jo kuin tulivuori, napsautellen leukojaan ja muristen. En voinut enää uskotella itselleni tai muille, että kaikki oli kunnossa.

Kun tätä aggressiota hoidettiin käyttäytymisongelmana lääketieteellisen sijaan, Shaman oppi jokapäiväiseen elämään tiukan tottelevaisuuskoulutuksen ja ankaran sosiaalistamisohjelman kautta. Edistystä tapahtui, mutta lapsen askelin. Omituista oli, että Shaman ei milloinkaan täysin hyväksynyt ketään perheen ulkopuolista ihmistä. Kun se tapasi jonkun ensimmäistä kertaa, tyhjä tuijotus kulki sen kasvojen yli, murinan tai haukunnan seurattuna. Shamanin käytös kehittyi- vain vajotakseen taas syvälle maan sisään ja jättäen minut haudattuna pettymykseen. Shaman kärsi useita vakavia takautumisvaiheita jolloin se lopetti syömisen ja joiden aikana pieninkin yritys koulutukseen aiheutti äärimmäisen aggressiokohtauksen. Se kieltäytyi joka- aamuista leikkirituaalistaan toisen koiramme kanssa ja piiloutui omaan koriinsa. Takautumavaiheet kestivät yleensä useita päiviä jonka jälkeen Shaman taas palasi elävien maailmaan. Tarkan harjoitussuunnitelman avulla olimme kuitenkin pian taas samalla tasolla, kuin ennen tuota vaihetta.

Kuukausia Shamanin kuoleman jälkeen sain selville, että tämä käytös oli mitä ilmeisemmin kohtauksen esiaste. Ihmisillä tämä edeltävä vaihe voi ilmoittaa tulevasta kohtauksesta tunteja, jopa päiviä ennen ja sen oireina esiintyy yleisesti mielialamuutoksia, päänsärkyjä ja unettomuutta. Ironista kyllä, meidän tietääksemme Shamanilla ei ollut siihen aikaan toonis- kloonisia kohtauksia (tajunnan menetys ja raajojen nykiminen), sen sijaan sillä oli muita oireita, joiden epäillään liittyvän kohtauksiin ja esiintyvän niiden yhteydessä. Shamanin oireisiin kuuluivat myös kuviteltujen karpästen pyydystely ja hysteerinen juoksentelu. Vasta sen poismenon jälkeen kävi ilmi, että nämäkin epänormaalit käyttäytymistavat olivat todennäköisesti monimuotoisia, paikallisalkuisia kohtauksia. Voin vieläkin kuulla mielessäni Shamanin kynsien rapinan, kun se yön lukemattomina tunteina juoksi lattialla edestakaisin.

Shamanin ensimmäinen toonis- klooninen kohtaaminen tuli sen ollessa kymmenen kuukauden ikäinen. Verikokeissa ei tullut esiin mitään poikkeavaa. Tässä vaiheessa minun olisi jo pitänyt osata yhdistää palaset toisiinsa ja huomata yhteys käytösongelmien ja kohtausten välillä, mutta asiantuntijoiden ja kouluttajien kertoessa kohtauseräisten aggressio- oireiden olevan hyvin harvinaisia, jätin asian sikseen. Saadakseni todellista pohjaa tutkimuksilleni, otin yhteyttä Shamanin kasvattajaan. Sain vastauksen, että vain yksi pentu oli saanut kohtauksen ja senkin johtuneen myrkyllisen kasvin syönnistä. Heitin siis mielestäni mahdollisuuden, että sairaus kulkisi perinnöllisinä linjoissa. Toonis- klooniset oireetkin hävisivät mystisesti aina siihen päivään saakka, kun Shaman oli 32 kuukauden ikäinen. En ollut kovinkaan vakuuttunut Shamanin saamasta diagnoosista, mutta jatkoin työskentelyä sen kanssa. Shaman ei koskaan ollut onnistunut keräämään itselleen painoa ja massaa. Huolimatta ensiluokkaisesta ruokavaliosta, sen turkki pysyi ohuena ja kiillottomana ja koiran näytti lähes aliravitulta. Kun Shaman oli stressaantunut- siis suurimman osan ajasta kun se oli hereillä- se juoksi neuroottisesti ympyrää. Minulle kerrottiin tämän olevan luonteenomaista paimenkoirille ja johtuvan juuri paimennusvietistä. Totta; muutkin belgianpaimenkoirani juoksevat ympyrää, mutta eivät samalla neuroottisella tavalla kuin Shaman.

Shamanilla oli myös poissaolo-kohtauksia, johtaen kerran lähes katatoniseen tilaan. Vaikka minua oli varoitettu acepromazin- lääkkeen vaaroista, olin epätoivoinen ja valmis yrittämään mitä tahansa. Lienee turhaa edes mainita, että tulokset olivat katastrofaalisia. Aggressiokohtaukset yltyivät täysin hallitsemattomiksi- käytös, jonka sain kokea jo yritettäessä lääkitä Shamania phenobarbitalilla. Kun toonis- klooniset kohtaukset tulivat takaisin koko perhe ymmärsi, että paluuta ei enää ollut.

Eläinlääkäri kutsuttiin kotiimme päästämään Shaman musertavista peloistaan ja kohtauksistaan. Tätä edeltävänä päivänä kirjoitin sen kasvattajalle vetoomuksen, jossa kertosin Shamanin pelon täyttämän elämän sisällön sekä osoitin sen sukulinjojen olevan kaikkea muuta kuin kohtauksista vapaita ja terveitä. Lopuksi muistutin kasvattajaa siitä, että Shaman ei ollut ainoa luonnehäiriöistä kärsivä koira lähisuvussa.

Shamanin veljen maailma oli samanlainen, pelon täyttämä. Kun myöhemmin keskustelin sen omistajan kanssa, sain tietää että veljellä ei koskaan ollut toonis- kloonisia kohtauksia, mutta omalaatuinen tapa hyökätä raivokkaasti puhelinta kohtaan sen soidessa. Olen varma, että

nämä tapahtumat olivat monimuotoisia, paikallisalkuisia kohtauksia.

Kun kotikäynnille tullut eläinlääkäri oli auttanut minua kantamaan Shamanin elottoman ruumin ulos talosta, laitoin postiin kirjeeni kasvattajalle. Viikon kuluttua sain vastauksen, jossa kerrottiin viidestä aggressio- ongelmallisesta pennusta, kahdesta yksittäisen kohtauksen saaneesta pennusta sekä yhdestä, jonka kohtaukset oli aiheuttanut kilpirauhanen. Muutaman pennun senhetkisistä vaiheista kasvattaja ei tiennyt. En vieläkään saanut rauhaa tältä asialta. Minulla oli lääketieteen julkaisuista kerättyä tietoa, joka yhdisti kohtaukset ja aggressio-ongelmat, mutta todisteet olivat varsin niukkoja eikä tutkimustuloksia ollut. Eläinlääkäri, joka nukutti Shamanin, uskoi minun olevan jonkin jäljillä ja rohkaisi minua kirjoittamaan tarinani eräälle tutkijoista. Joulukuussa, tasan kymmenen kuukautta Shamanin kuoleman jälkeen, vastaanotin sähköpostia Dr. Nicholas J. Dodmanilta Tuftsien Yliopistosta. Hän kiitti minua kiinnostavasta kirjeestäni ja kyyneleet täyttivät silmäni jatkaessani lukemista. Dr Dodman kirjoitti: "Olen varma, että olet oikeassa Shamanin aggression yhteydestä kohtauksiin." Kun lähetin kopion kirjeestä Shamanin kasvattajalle, sain vastaukseksi pelkkää hiljaisuutta. Dr. Dodmanin kirje toi minulle rauhan ja vastaukset, joita olin etsinyt. Entä Shamanille?

Jokin aika sitten keskustelin erään arvostetun belgianpaimenkoiratuomarin kanssa. Hänen mielipiteensä on, että epilepsia on levinnyt hyvin laajalle rodun sisällä. Sukutauluissa on "hot spoteja", mutta kun ottaa huomioon, kuinka sukusiitetyjä nykykoirat ovat ei ole ihme, että sairaus tulee esiin yhä useammin. Hän sanoi myös, että genetiikka on monimutkaista. Hänen mielestään on olemassa enemmän kuin yksi periytyvä sairaus ja että luultavasti jokaisella eri tyyppisellä kohtauksella on oma geneettinen taustansa.

Shaman ei lepää, ennen kuin epilepsiasta ja kohtauksista voidaan keskustella ilman syyttäviä sormia ja puolustushalun heräämistä ihmisten kesken. Järjestäytynyt yhdistys voi käsitellä tätä ongelmaa ja tulla toimeen sen kanssa valikoivalla jalostuksella, jos vain kasvattajille tuotaisiin tietoon, mitkä koirat kohtauksia saavat.

Tuntematon on se, mitä meidän tulisi pelätä.

Alkuperäisteksti "Copying with seizures"

© Kim Murphy 2003
www.kimmurphy.net

Suomennettu tekijän luvalla © Mia Kujanpää 2003
www.malinuts.net

